



MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-14 ta' Ottubru, 2020

Appell Inferjuri Numru 55/2019 LM

Vodafone Malta Limited (C 10865)
(is-soċjetà appellata)

vs.

Mejn Limited (C 53711)
(is-soċjetà appellanta)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mis-soċjetà intimata **Mejn Limited (C 53711)** [minn issa 'l quddiem "is-soċjetà appellanta"] minn deċiżjoni mogħtija fl-10 ta' Ġunju, 2019 [minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata") mit-Tribunal tal-

Arbitraġġ [minn issa 'l quddiem "it-Tribunal"], fiċ-Ċentru Malti għall-Arbitraġġ [minn issa 'l quddiem "iċ-Ċentru"], li permezz tagħha ddecieda billi caħad l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà appellanta fir-rigward tal-inkompetenza tat-Tribunal, ordna l-prosegwiment tal-proċeduri tal-arbitraġġ intavolati mis-soċjetà rikorrenti **Vodafone Malta Ltd (C 10865)** [minn issa 'l quddiem "is-soċjetà appellata"].

Fatti

2. Il-fatti tal-proċeduri odjerni jirrigwardaw talba tas-soċjetà appellata għal rimbors tas-somma ta' €12,671 rappreżentanti danni sofferti bħala riżultat tal-inadempjenza da parti tas-soċjetà appellanta tal-obbligi assunti lejha permezz ta' *Franchise Agreement* li sar bejniethom tat-28 ta' Novembru, 2011. Huma qablu permezz tal-klawsola 32.2 ta' dak il-ftehim, li fl-eventwalità li tqum tilwima bejniethom, kull parti kellha d-dritt li tirrikorri għal proċeduri tal-arbitraġġ skond ir-regolamenti taċ-Ċentru.

Mertu

3. Bis-saħħa ta' dak il-ftehim is-soċjetà appellata istitwiet proċeduri fiċ-Ċentru permezz tal-preżentata ta' Avviż fl-1 ta' Ottubru, 2014, għall-ħlas tas-somma tad-danni sofferti pretiża minnha.

4. Is-soċjetà appellanta laqgħet għat-talba billi fl-ewwel lok eċċepiet l-inkompetenza tat-Tribunal.

Id-deċiżjoni appellata

5. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata fir-rigward tal-ewwel eċċezzjoni wara li għamel is-segweni konsiderazzjonijiet:

“III. KUNSIDERAZZJONIJIET DWAR IL-KAŻ PREŻENTI

*L-intimata ssostni illi l-klawsola arbitrali fil-franchise agreement konkluz bejn il-partijiet hija mingħajr effett peress illi r-rikorrenti irrinunzjat għaliha meta rtirat l-eċċezzjoni t'inkompetenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-proċeduri bin-numru 123/2014. Hija tiċċita sentenzi tal-Qrati Ċivili, u in partikolari s-sentenza fl-ismijiet **Malta Shipyards Limited vs VPJ Limited**, in sostenn tal-argument tagħha illi n-nuqqas ta' referenza għall-klawsola arbitrali fi proċeduri ġudizzjarji ifisser illi dik il-parti ma kellhiex l-intenzjoni li timxi għat-triq tal-arbitraġġ. Minn naħa tagħha, ir-rikorrenti ssostni illi l-argument tal-intimata m'huwiex korrett fil-liġi, għaliex hija ma kellha l-ebda obbligu li tinvoka l-klawsola arbitrali fil-proċeduri mibdija mill-intimata.*

Wara li ra l-atti preżentati quddiemu, u studja n-nota ta' sottomissjonijiet preżentati mill-partijiet fuq din l-eċċezzjoni, l-Arbitru huwa tal-fehma li l-eċċezzjoni t'inkompetenza mressqa mill-intimata hija infondata, u dan abbażi tas-segweni kostatazzjonijiet:-

i. Minn qari tal-ftehim iffirmit mill-partijiet jirriżulta illi f'dan il-ftehim m'hemmx klawsola arbitrali per se. Hemm sempliciment klawsola li tipprovdi għall-possibilità illi l-partijiet jissottometti tilwima għall-proċeduri arbitrali, minflok proċeduri ġudizzjarji, iżda l-ftehim ma jobbligahomx illi ta' bilfors jirrikorru għall-proċeduri arbitrali minflok dawk ġudizzjarji. Dan jidher mid-diċitura tal-klawsola numru 32.2 tal-istess ftehim, illi tipprovdi testwalment:

*“Upon failure by senior management to resolve the dispute as provided in clause 32.1 above, the disputing Party **may** [enfazi tal-Arbitru] demand that such dispute, controversy or claim arising out of or relating to this Agreement or the breach, termination or invalidity thereof, shall be settled by arbitration in accordance with the rules of Malta Arbitration Centre as in force at the date on which such dispute, controversy or claim arises.”*

Kif jidher mill-użu tal-kelma “may”, il-ftehim bejn il-partijiet sempliciment jagħti lil dik il-parti li tħossha aggravata mill-aġir tal-parti l-oħra l-għażla li tipproċedi għas-smiġħ u determinazzjoni tal-ilment tagħha permezz ta' proċeduri ta' arbitraġġ minflok proċeduri ġudizzjarji quddiem il-Qrati Ċivili ordinarji. Iżda bl-ebda mod ma jidher illi

din il-klawsola tobbliga lill-partijiet illi jressqu l-ilmenti tagħhom esklussivament fi proċeduri ta' arbitraġġ. Minn dan isegwi illi jkun illoġiku li wieħed jikkonkludi illi r-rikorrenzi irrinunzjat għal din il-klawsola għaliex irtirat l-eċċezzjoni tagħha rigward l-inkompetenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża intavolata mill-intimata, għaladarba ma kien hemm xejn x'jiġi rrinunzjat mir-rikorrenzi. L-intimata ressqet il-pretensjoni tagħha quddiem il-Qrati Ċivili ordinarji, kif il-ftehim bejn il-partijiet kien jagħtiha l-possibilità li tagħmel, filwaqt illi r-rikorrenzi ressqet il-pretensjoni tagħha permezz ta' dawn il-proċeduri, kif l-istess ftehim kien ukoll jagħtiha l-possibilità li tagħmel. Għalhekk ma jidherx li huwa l-każ illi l-klawsola 32.2 ġiet reża ineffettiva bl-aċċettazzjoni minn-naħa tar-rikorrenzi tal-kompetenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża ntavolata mill-intimat.

ii. Fi kwalunkwe każ, huwa ċar illi l-kawzi ntavolati mill-partijiet jirrigwardaw kwistjonijiet legali u fattwali kompletament differenti. Min-naħa tagħha, il-kawża ntavolata mill-intimata kienet titratta dwar il-legalità tat-terminazzjoni tal-ftehim mir-rikorrenzi u l-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni allegatament ikkawżati minn din it-terminazzjoni. Min-naħa l-oħra, dawn il-proċeduri jittrattaw ordni ta' ħlas ta' danni allegatament sofferti mir-rikorrenzi minħabba l-allegati atti frawdolenti kommessi mill-intimata. Il-ġurisprudenza dwar ir-rinunzja ta' dritt tgħallem illi sabiex tiġi deżunta rinunzja taċita, l-aġir tal-parti li qed jagħmel ir-rinunzja għandu jkun ċar u inekwivoku. (fn. 2 Ara per eżempju s-sentenza riportata f'Kollez. Vol. XVI, 90: "la rinunzia non si presume e dev'essere concludentemente provata; se è tacito, deve sorgere da un fatto chiaro ed evidente, che include necessariamente la intenzione di rinunziare, e che non possa prestarsi ad altra interpretazione, o ingenerare qualche dubbio sulla intenzione del rinunziante.")

F'dan il-każ l-Arbitru ma jirriżultalux xi rinunzja taċita da parti tar-rikorrenzi għal dak provdut fil-klawsola 32.2 tal-ftehim. Jirriżulta biss illi r-rikorrenzi sempliciment irrinunzjat għall-eċċezzjoni t'inkompetenza tal-Qrati Ċivili ordinarji fi proċeduri li kienu jirrigwardaw materja għal kollox distinta minn dawn il-proċeduri. Però dan ma jistax iwassal għall-konkluzjoni illi r-rikorrenzi kienet qed tirrinunzja għall-għażla mogħtija lill-partijiet fil-ftehim konkluz bejniethom illi tirrikorri għall-proċeduri ta' arbitraġġ. Kien ikun mod ieħor li kieku r-rikorrenzi għażlet illi tippreżenta kontro-talba flimkien mar-risposta ġuramentata tagħha fil-proċeduri intavolati mill-intimata. Dan però m'għamlitux, u fil-fehma tal-Arbitru minn dan isegwi illi ma hemm l-ebda rinunzja ċara u inekwivoka tad-dritt konċess mill-klawsola 32.2 illi r-rikorrenzi tirrikorri għall-proċeduri arbitrali."

Ir-Rikors tal-Appell

6. Is-soċjetà appellanta pprezentat ir-rikors tal-appell tagħha fil-21 ta' Ġunju, 2019, fejn qiegħda titlob lil din il-Qorti sabiex tħassar id-deċiżjoni appellata, filwaqt li tilqa' l-ewwel eċċezzjoni tagħha, u dan taħt dawk il-provvedimenti li jidhrilha xierqa u opportuni u bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra s-soċjetà appellata. L-aggravju tagħha huwa li s-soċjetà appellata kienet irrinunzjat għall-klawsola arbitrali b'mod taċitu, espress u inekwivoku.

7. Is-soċjetà appellata għażlet li ma twegibx.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta fid-dawl ta' dak li gie deċiż fid-deċiżjoni appellata.

9. Qabel ma trattat l-aggravju ewlieni tagħha, is-soċjetà appellanta għamlet diversi sottomissjonijiet fir-rigward tal-ammissibilità tal-appell tagħha sabiex b'hekk laqgħet għall-eventwalità fejn possibilment is-soċjetà appellata kienet ser tinsisti li s-soċjetà appellanta kellha tikseb il-permess speċjali tat-Tribunal qabel tintavola l-imsemmi appell. Meħud inkonsiderazzjoni dak li jipprovdni l-artikolu 234 tal-Kap. 12 fejn huwa permess appell minn sentenza preliminari fir-rigward tal-kompetenza o meno ta' dik l-ewwel qorti jew tribunal, din il-Qorti ma tarax il-ħtieġa li tieqaf fit-tul fuq din il-kwistjoni.

10. Skont is-soċjetà appellanta, it-Tribunal skarta t-teżi tagħha għal żewġ raġunijiet principali. Tispjega li l-ewwel raġuni li offra t-Tribunal kienet li kull

parti kellha l-għażla jekk tippreżentax tilwima mal-parti l-oħra fiċ-Ċentru jew quddiem il-Qrati Ordinarji għal deċiżjoni. Is-soċjetà appellanta tgħid li r-rinunzja tas-soċjetà appellata għall-eċċezzjoni tagħha rigward l-inkompetenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, laqtet il-klawsola arbitrali kollha kif miktuba u għalhekk ukoll qatlet l-element diskrezzjonali. Skont is-soċjetà appellanta, it-tieni raġuni li ressaq it-Tribunal kienet li l-proċeduri odjerni kienu differenti minn dawk preċedenti bejn il-partijiet u f' kwalunkwe każ ikkonsidra li r-rinunzja ma kinitx waħda ċara u inekwivoka. Izda s-soċjetà appellanta tikkontendi li kemm l-azzjoni odjerna u anki l-azzjoni quddiem il-Prim'Awla kienu msejsa fuq il-ftehim ta' bejn il-partijiet. Tgħid li f'dawk il-proċeduri l-oħra s-soċjetà appellata kienet eċċepiet kif ġej:

“Illi, preliminarjament qed jiġi eċċepit illi din il-kawża ma hijiex ta' kompetenza ta' din l-Onorabbli Qorti, stante u skont il-Franchise Agreement (art. 32) pattwit bejn il-kontendenti, datat 28 ta' Novembru 2011, l-istess kontendenti ftehm u volontarjament li kwalunkwe tilwima bejniethom naxxenti mill-istess ftehim għandha tiġi riziolta permezz ta' proċedura ta' arbitraġġ skont ir-Regoli ta' Ċentru Malti ta' Arbitraġġ, u għaldaqstant ai termini ta' dak provdut fl-artikolu 724(3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta għandha twaqqaf il-proċedimenti odjerni, bl-ispejjeż kontra s-soċjetà attriċi;”

11. Is-soċjetà appellanta tissottometti li b'hekk dik is-soċjetà appellata kienet irrinunzjat b'mod taċitu għall-klawsola inkwistjoni għaliex naqset ukoll milli tippreżenta rikors *ai termini* tas-subartikolu 15(3) tal-Kap. 387. Dan tgħidu b'riferiment għas-sentenza tal-Qorti Ċivili, Prim'Awla, tal-24 ta' Ottubru, 2016, rikors numru 653/2015JPG, fl-ismijiet **Avukat John Refalo noe vs. Av. Abigail Bugeja noe et** u anki dik mogħtija fil-31 ta' Mejju, 2018, fir-rikors ġuramentat numru 55/14JZM fl-ismijiet **Samchrome Fze vs Kdk Ltd.** Tkompli tgħid li l-

intenzjoni tas-soċjetà appellata giet ikkristallizzata fil-mument li din irtirat l-eċċezzjoni tagħha. Sussegwentement però ġew intavolati l-proċeduri arbitrali u s-soċjetà appellanta ssostni li r-rinunzja inkwistjoni kellha effett perpetwu fejn il-klawsola arbitrali ma kinitx tgħodd aktar bejn il-kontendenti.

12. Il-Qorti ma taqbilx mas-sottomissjonijiet magħmula mis-soċjetà appellanta u tikkunsidra d-deċiżjoni appellata bħala tajba. Il-klawsola 32.2 tal-ftehim bejn il-partijiet tipprovdi hekk fl-eventwalità ta' nuqqas ta' qbil bejniethom:

“32. DISPUTE RESOLUTION

...

32.2 Upon failure by senior management to resolve the dispute as provided in clause 32.1 above, the disputing Party may demand that such dispute, controversy or claim arising out of or relating to this Agreement or the breach, termination or invalidity thereof, shall be settled by arbitration in accordance with the rules of Malta Arbitration Centre as in force at the date on which such dispute, controversy or claim arises.”

13. Kif sewwa josserva t-Tribunal fid-deċiżjoni appellata, m'hemm l-ebda obbligu fuq il-partijiet li jirrikorru għall-proċeduri arbitrali b'eskluzjoni għal dawk ġudizzjarji. Il-kelma *“may”* użata fil-klawsola 32.2 tal-ftehim tagħtihom il-possibilità li jipprezentaw kull tilwima li tista' tqum bejniethom fiċ-Ċentru sabiex tiġi deċiża, iżda din il-klawsola m'għandhiex l-effett li torbot lill-partijiet sabiex jirrikorru għall-proċeduri ta' arbitraġġ b'eskluzjoni ta' proċeduri ġudizzjarji. Il-Qorti tirrileva li hija proprju din il-klawsola li tagħti lill-partijiet il-possibilità li jagħzlu li t-tilwima ta' bejniethom tinstema' u tiġi deċiża mit-Tribunal, u

mingħajr tali klawsola huma ma kien ikollhom l-ebda għażla għajr li jirrikorru għall-Qrati.

14. Issa għaladarba din il-klawsola toffri lill-partijiet l-għażla ta' fejn għandha tiġi deċiża tilwima bejniethom, ma jistax jingħad li meta s-soċjetà appellata irtirat l-eċċezzjoni tagħha dwar l-inkompetenza tal-Qorti Ċivili, Prim'Awla, fil-proċeduri mressqa mis-soċjetà appellanta, hija kienet qiegħda tissottometti ruħha għall-kompetenza ta' dik il-qorti, filwaqt li kienet qiegħda ċċedi d-dritt tal-għażla tagħha taħt il-klawsola 32.2. Bl-ebda mod ma jista' jingħad li meta aċċettat il-kompetenza tal-Qorti Ċivili, Prim'Awla, is-soċjetà appellata kienet qiegħda tirrinunzja għad-dritt tagħha li tirrikorri wkoll għat-Tribunal f'każ ta' tilwima.

15. Għaldaqstant il-Qorti ssib li l-aggravju tas-soċjetà appellanta mhux ġustifikat u tiċħdu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi l-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tas-soċjetà appellanta billi tiċħdu, filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni appellata u tordna li l-atti għandhom jintbagħtu lura lit-Tribunal għall-prosegwiment tal-arbitraġġ.

L-ispejjeż ta' dan l-appell għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellanta.

Moqrija.

Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef

Rosemarie Calleja
Deputat Registratur